

СЕМАНТИЧНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ ПОНЯТЬ "ЗДАТНІСТЬ" І "ЖИТТЄЗДАТНІСТЬ"

Анотація. Життєздатність підприємства приваблює практиків і теоретиків. Визначення "життєздатності" є предметом досліджень вчених з різних галузей науки, як економічних, так і соціально-гуманітарних. Наведено істотний доказ "життєздатності": відкритості, нестабільності та нелінійності, автономії і цілісності у науковому описі тих процесів, які відбуваються.

Ключові слова: здатність, життєздатність, завод, семантичне моделювання, семантичні характеристики.

Андрющенко И. Е.
Запорожский национальный технический университет
(Запорожье, Украина)

СЕМАНТИЧЕСКИЕ ХАРАКТЕРИСТИКИ ПОНЯТИЙ "СПОСОБНОСТЬ" И "ЖИЗНЕСПОСОБНОСТЬ"

Аннотация. Жизнеспособность предприятия привлекает практиков и теоретиков. Определение "жизнеспособности" является предметом исследований ученых из разных отраслей науки, как экономических, так и социально-гуманитарных. Приведено существенное доказательство "жизнеспособности": открытости, нестабильности и нелинейности, автономии и целостности в научном описании тех процессов, которые происходят.

Ключевые слова: способность, жизнеспособность, завод, семантическое моделирование, семантические характеристики.

Andryushchenko I.
Zaporizhzhya national technical University
(Zaporozhye, Ukraine)

SEMANTIC CHARACTERISTICS OF THE CONCEPTS "ABILITY" AND "VIABILITY"

Abstract. The viability of the enterprise and attracts practitioners and theorists. Definition of the "viability" is the subject of research scientists from different fields of science, both economic and socio-humanitarian. Substantial evidence "viability": openness, imbalance, and nonlinearity, autonomy and integrity are in the scientific description of the processes that occur.

Keywords: ability, viability, industrial plant, semantic modeling, semantic characteristics.

Термін життєздатність промислового підприємства відносно не часто зустрічається у науковій літературі, а поняття життєздатності, як наукової категорії залишається недостатньо вивченим. Концепція життєздатності підприємства є складною категорією, яка має багато змістовних відтінків, смислових навантажень і інтерпретацій.

Поняття життєздатності можна розглядати з двох позицій: життєстійкості, тобто здатності чинити опір руйнуванню, а також в важких умовах побудувати повноцінне життя та адаптивності – планування життя та спроможність впродовж деякого часового відрізка рухатися в певному напрямку [1, 2, 3]. Тобто, недостатня впорядкованість, перенесення з однієї галузі наук до інших термінів та понять, їх велика кількість обумовлює цілі дослідження характеристик понять «здатність» і «життєздатність».

Для формування поняття «життєздатність» нормативно і предметно можна скористуватися науковим підходом семантичного моделювання [1, 4]. На сучасному етапі розвитку питання семантичного моделювання при побудові певних систем знань застосовували в інформатиці.

Отже, семантика слова як основного знака мови визначає його місце в лексичній системі мови; має складну структуру й володіє низкою найважливіших функцій (узагальнююча, комунікативна, функція позначення). Ключова позиція в теорії розуміння, як однієї з фундаментальних теоретичних позицій дослідження стосовно значення слова – тлумачення – її діалогізм, в основі якого інтерпретація значення, породженого іншим. Значення є його точна сутність, розуміння – інтерпретація.

Поняття «життєздатність» складається з компонент «житте» (життя) та «здатність», що мають такі семантичні характеристики (див. табл. 1).

Семантичні характеристики понять «здатність» та «життєздатність»

	«Життє-»	«Здатність»	«Життєздатність»
Зміст поняття	1) сукупність явищ, які характеризують існування, визначають розвиток чого-небудь, кого-небудь; 2) спосіб, період, стан існування організму на різних стадіях; 3) вища форма існування матерії, рисами якої є обмін речовин, самооновлення, самовідтворення.	Властивість, що дозволяє комусь або чомусь здійснити будь-яку дію.	Здатність виживання до певного етапу життєвого циклу; виходити на новий рівень розвитку; виявляти необхідні властивості, до протистояння ентропійним процесам, адаптації до мінливих умов; можливість перетворення структури; зберігання стійкості.
Суттєві ознаки	Перша частина складених слів, що характеризує стан, спосіб існування поняття про яке надається в другій частині терміну	Виявляє взаємозв'язану поведінку її частин у межах цілого.	Відкритість, нерівноваженість, нелінійність, автономність та цілісність

**Розроблено автором*

Суттєві ознаки «життєздатності»: відкритість, нерівноваженість і нелінійність, автономність та цілісність полягають у науковому описі процесів, які відбуваються [5].

Дефініція «життєздатність» використовується в наукових дисциплінах, таких як: системний аналіз, теорія систем, синергетика тощо, які займаються дослідженням складних систем. Можна зробити висновок, що категорія «життєздатність» є міждисциплінарне поняття і зустрічається в різних галузях науки.

Проведені дослідження дають підставу для висновку, що на сьогоднішній день немає єдиного підходу до визначення змісту поняття «життєздатність підприємства» і ця категорія є недостатньо обґрунтованою в українській економічній літературі. Основними причинами цього можуть бути як складність змісту цього поняття, різноманітність його смислових навантажень, а також множинність сфер його застосування (від біології до кібернетики).

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ

1. Бондаренко В. М. Структурування життєздатного розвитку: аналіз підходів та дефініцій / С. С. Слава, В. М. Бондаренко // Регіональна економіка. – Львів, 2008. - № 4 (50). - С. 208-214.
 2. Коломейцев И. Жизнеспособность и выживание как биосоциальные функции [Электронный ресурс] / Игорь Коломейцев. Режим доступа: <http://www.read.in.ua/book206042/?razdel=23&p=12&s=%C8>.
 3. Великий тлумачний словник сучасної української мови [Текст]: 250000 / уклад. та голов. ред. В. Т. Бусел. - К.; Перун: Перун, 2005. - 1728 с.
 4. Методология моделирования жизнеспособных систем в экономике: [монография] / [Ю.Г. Лысенко, В.Н. Тимохин, Р.А. Руденский и др.]. – Донецк: Юго-Восток Лтд, 2009. – 350 с.
- Мартиненко В.П. Стратегія життєздатності промислових підприємств: [монографія] / В.П. Мартиненко. – К.: Центр навчальної літератури, 2006. – 328 с.